
פרשת לך לך

פרק יב פסוק טז

טז וְלֹא־כָרַם הֵיטִיב בְּעִבּוּרָהּ וַיְהִי־לוֹ צֹאן־וּבָקָר וְחֹמְרִים וְעֶבְדִּים וְשִׁפְחֹת וְאֹתָנֹת וְגַמְלִים:

חז"ל

לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּכָבוֹד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלֶּא
בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ, שְׁנֵאמַר וְלֹא־כָרַם הֵטִיב בְּעִבּוּרָהּ. (בבא מציעא נט.)

מושג

אין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלֶּא בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ

Translation:

The blessings found in one's house are on account of his wife.

Explanation:

While in the Pasuk we find that אברהם received benefit because of his wife the Musag also teaches that one receives blessings from Hashem on account of the way he relates to his wife. Only when one treats his wife with respect, leading to peace and harmony in their home, is Hashem willing to shower blessings upon them.

Looking in the Pasuk:

The Pasuk relates that אברהם received benefit on account of שרה. From the fact that it does not say who gave אברהם the gifts, only that it was on account of שרה, our Rabbis learn that in general one's blessings always come on account of his wife.

According to the Ramban אברהם should not have left ארץ כנען, and for this lack of complete trust in Hashem he was punished². And, not only was he himself punished but, concludes the Ramban, his descendants were punished as well:

ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא:

Accordingly, we can now understand why the entire episode of אברהם and פרעה foreshadows in chilling precision the episode of בני ישראל in מצרים³. The Ramban writes:

הנה אברהם ירד למצרים מפני הרעב לגור שם להחיות נפשו בימי הבצורת, והמצרים עשקו אותו חנם לקחת את אשתו, והקב"ה נקם נקמתם בנגעים גדולים, והוציאו משם במקנה בכסף ובזהב, וגם צוה עליו פרעה אנשים לשלחם: ורמז אליו כי בניו ירדו למצרים מפני הרעב לגור שם בארץ, והמצרים ירעו להם ויקחו מהם הנשים כאשר אמר (שמות א כב) וכל הבת תחיון, והקב"ה ינקום נקמתם בנגעים גדולים עד שיוציאם בכסף וזהב וצאן ובקר מקנה כבד מאד, והחזיקו בהם לשלחם מן הארץ. לא נפל דבר מכל מאורע האב שלא יהיה בבנים. והענין הזה פרשוהו בבראשית רבה.⁴

While we might now understand how the גמרא learns this Musag from our פסוקים, we still need to understand why this should be so. Why do the blessings in a man's home come on account of his wife? Perhaps we might answer that not only do the blessings come through his wife, but, more importantly, because of the way he treats his wife. To explain, let us look closely at the text of the גמרא:

לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (בראשית י"ב) ולאברם הטיב בעבורה. והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא: אוקירו לנשיכו כי היכי דתתערו (וזה מה שאמר רבא לאנשי מחוזא: תכבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו).

What is interesting in the wording of the גמרא is the stress on honoring one's wife. Even in רבא's directive to the people of Mechuzah the point of honoring one's wife is stressed. And, even though the Musag itself seems to infer that one should be careful to honor his wife because she is the source of blessing, רבא clearly understands that honoring her is the *reason* for the blessing. For this reason רבא does not say treat her with respect because she brings blessing, but rather treat her with respect so that you will be blessed. If one treats his wife with respect this allows for Hashem to bless the home. As the Mishna teaches (עוקצים פרק ג משנה יב):

לא מציא הקדוש ברוך הוא פלי מתזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט), ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

Where there is no peace there can be no ברכה. Only when Hashem sees that there is mutual respect between איש ואשתו and there is שלום in the home, this allows Hashem to bless the home.

Questions for Further Thought:

1. Why do you think that a precondition for blessing is peace? Why is peace called a כלי מחזיק ברכה?
2. Can you think of other examples when the acts of the Avos foreshadowed future events (מעשה אבות סימן לבנים) ?

² The Ramban here is in disagreement with other Rishonim who do not see this as a sin. In fact, the Ramban's opinion here seems to be in conflict with the Mishna in Avos (פרק ה משנה ג) which teaches: עשירה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בקלם. The famine and Avrohom's descent to Egypt is seen as one of the ten tests. According to other commentators Avrohom passed the test in that he did not question G-d. But according to the Ramban he failed the test by leaving to כנען. How will the Ramban explain the Mishna? Perhaps we might propose that the words עשירה ועמד בכולן does not mean that he passed the tests but rather that he withstood the tests, as the word עמד infers. Even when he failed he did not let the failure defeat him, but rather continued on his path, learning from his errors.

³ An interesting thought: The only positive parallel is that both אברהם and בני ישראל left with great wealth. This might explain why אברהם אבינו was so insistent on בני ישראל leaving מצרים with גדול רכוש גדול. אברהם claims that If the pain I endured was inflicted upon my descendants, then the wealth that I was given should be given to them as well.

⁴ The full Midrash the Ramban quotes reads:

ולאברם הטיב בעבורה, ויהי לו צאן ובקר וגוי ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, ר' פנחס בשם רבי הושעיא רבה אמר, אמר הקב"ה לאברהם אבינו צא וכבוש את הדרך לפני בניך, את מוצא כל מה שכתוב באברהם, כתיב בבניו, באברהם כתיב, (שם בראשית יב) ויהי רעב בארץ, בישראל כתיב (שם בראשית מח) כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ, באברהם כתיב (שם בראשית יב) וירד אברם מצרימה לגור שם, ובישראל כתיב (במדבר כ) וירדו אבותינו מצרימה, באברהם כתיב לגור שם, ובישראל כתיב לגור באנו, באברהם כתיב כי כבד הרעב בארץ כנען, בישראל כתיב והרעב כבד בארץ, באברהם כתיב ויהי כאשר הקריב, בישראל כתיב ופרעה הקריב, באברהם כתיב (בראשית יב) והרגו אותי ואותך יחיו ובישראל כתיב (שמות א) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, באברהם כתיב אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וגוי, ובישראל כתיב וייטב אלקים למילדות, באברהם כתיב ויהי כבוא אברם מצרימה, ובישראל כתיב (שם שמות א') אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, באברהם כתיב (בראשית יג) ואברם כבד מאד במקנה, ובישראל כתיב (תהלים קה) ויוציאם בכסף וזהב, באברהם כתיב ויצו עליו פרעה, ובישראל כתיב ותחזק מצרים על העם, באברהם כתיב וילך למסעיו, ובישראל כתיב אלה מסעי בני ישראל.